

اشاره

در بررسی اولیه کتاب‌های تاریخ آلمان و ترجمه فهرست مطالب آن‌ها، خانم‌ها لیلا لفظی، زهره حیدری و فرانک هدایتی یاریگر ما بودند. تدوین و جمع‌بندی مطالب هم به وسیله آقای جمشید نوروزی صورت گرفته است.

نگاهی به کتاب‌های درسی تاریخ در کشور آلمان

مقدمه

و اجتماعی در کنار هم و با تأکید بر مسائل تاریخی، اجتماعی و جغرافیایی هر ایالت ارائه می‌شوند. این امر به دلیل نظام آموزشی غیر متمرکز آلمان قابلیت اجرایی دارد. البته در این درس، به مسائل کشور آلمان و مسائل جهانی مورد توجه همه کشورها مانند: محیط‌زیست، حقوق بشر و صلح‌خواهی هم می‌پردازند. دانش‌آموزان رشته نظری، موضوع‌های سه‌گانه تعلیمات اجتماعی را با تفصیل پیش‌تر و در قالب درس‌ها و کتاب‌های جداگانه (تاریخ، جغرافیا و تعلیمات مدنی) می‌خوانند.

کتاب‌های درسی تاریخ دوره دبیرستان آلمان، چندتألیفی هستند. رویه آن است که به دنبال اعلام هدف‌ها و کلیات برنامه‌های درسی، ناشران به تألیف و عرضه کتاب‌های درسی اقدام می‌کنند. به این ترتیب، برای یک ماده درسی، چند سلسله کتاب در بازار نشر وجود دارد و دبیران می‌توانند، با توجه به شرایط فرهنگی و اجتماعی منطقه خود و محتویات کتاب‌ها، از یک سلسله کتاب درسی استفاده کنند.

دوره تحصیل اجباری در آلمان ۱۰ سال است که در دو دوره پنج ساله انجام می‌شود. دانش‌آموزان پس از طی دوره پنج ساله ابتدایی، وارد دوره پنج ساله متوسطه می‌شوند. سال اول دوره متوسطه جنبه عمومی دارد و تمام دانش‌آموزان درس‌های مشترکی را می‌خوانند. آن‌گاه دانش‌آموزان به رشته‌های نظری، فنی و حرفه‌ای تقسیم می‌شوند و ادامه تحصیل می‌دهند و در پایان دیپلم دبیرستان (ژیمنازیوم یا گیمنازیوم) یا گواهی نامه فنی و حرفه‌ای دریافت می‌کنند. دانش‌آموزان فارغ‌التحصیل دوره متوسطه دو مسیر را برای زندگی آینده‌شان پیش رو دارند: دارندگان گواهی نامه‌های فنی و حرفه‌ای که تعدادشان بسیار زیاد است، می‌توانند متناسب با توان علمی و تجربی‌شان وارد بازار کار شوند. اما دارندگان دیپلم دبیرستان می‌توانند در دانشگاه ادامه تحصیل دهند.

از جمله درس‌های دانش‌آموزان فنی و حرفه‌ای، درس تعلیمات اجتماعی است. در این درس سه موضوع تاریخ، جغرافیا

با توجه به این که بررسی کل کتاب‌های درسی تاریخ دوره دبیرستان آلمان مقدور نبود، در این جا تنها به بررسی یک سلسله از آن‌ها می‌پردازیم. این کتاب‌ها با عنوان «ما تاریخ را می‌سازیم»، توسط انتشارات «دیتورگ» ارائه شده‌اند. دوره کامل این کتاب‌ها در دوره دبیرستان، چهار کتاب است. با توجه به رویه پذیرفته شده در کشورهای پیشرفته، دانش‌آموزان کتاب‌های درسی مذکور را همراه یک سلسله کتاب کمک‌درسی استفاده می‌کنند. البته در این مقاله، فقط به بررسی سازماندهی محتوا و چگونگی کتاب‌های درسی خواهیم پرداخت. در ضمن، از آن‌جا که در مورد جایگاه ایران در کتاب‌های درسی آلمان در شماره قبل مجله مقاله‌ای ارائه

اطلاعات جدیدی به دست می‌آیند که حقایق تازه‌تری از زندگی انسان‌ها را آشکار می‌کنند؛ پس تاریخ موجود، نهایی نیست و گذر زمان حقایق تازه‌تری را عیان خواهد ساخت.

ساختار کلی کتاب

مطالب تاریخی مورد نظر برای دوره دبیرستان، در چهار کتاب تدوین و ارائه شده‌اند. مطالب کتاب‌های اول و دوم در ۱۲ فصل و کتاب‌های سوم و چهارم در ۱۳ فصل تنظیم و تدوین شده‌اند. مطالب هر فصل در سه بخش عمده تمرین (کار)، توضیح (تشریح) و فعالیت تنظیم شده‌اند. دو بخش اول هر فصل (تمرین و توضیح)، بیش‌ترین حجم فصل را به خود اختصاص

شده است، از ذکر مجدد این موضوع در این مقاله خودداری می‌کنیم.

عنوان جلد

عنوان اصلی روی جلد این کتاب‌ها یعنی «ما هستیم که تاریخ را می‌سازیم»، جالب و جذاب است. با آوردن این جمله خواسته‌اند، به گونه‌ای، برای مطالعه کتاب‌ها از دانش‌آموزان دعوت به عمل آورند. عنوان جذاب و معنادار این کتاب‌ها، دانش‌آموزان را به تفکر وامی‌دارد که آیا واقعاً آن‌ها هستند که تاریخ را می‌سازند؟! به این ترتیب، حس جاری بودن تاریخ و تأثیرگذاری بر تاریخ، در مخاطبان زنده می‌شود. دانش‌آموزان با تأمل در عنوان کتابشان، به خود می‌آیند و نکاتی را احساس و در ذهن مرور می‌کنند. برای مثال: تاریخ به پایان نرسیده است و هنوز جریان دارد؛ هرچند تاریخ از وقایع گذشته سخن می‌گوید، اما با زندگی حال و آینده ما پیوند دارد؛ هرچند افراد زیادی به شرح و تبیین مباحث تاریخی پرداخته‌اند، با این حال هر روز که می‌گذرد،

داده‌اند و هر کدام از این بخش‌ها از ۳ تا ۴ قسمت فرعی تشکیل شده‌اند. تعداد صفحات هر یک از دو بخش اول هر فصل، تقریباً یک اندازه است. بخش سوم هر فصل (فعالیت) که تقریباً یک ششم حجم فصل را شامل می‌شود، تنها یک قسمت فرعی دارد.

در آغاز هر فصل، یک تصویر واقعی، بزرگ و جذاب در ارتباط با موضوع همان فصل وجود دارد. این تصویر باعث ایجاد یک تصور و شناخت اولیه پیرامون موضوع فصل می‌شود، علاقه و استعداد یادگیری دانش‌آموزان را تحریک می‌کند و سؤالاتی در ذهن آنان پدید می‌آورد. در صفحه بعد، توضیحات کاملی درباره این تصویر آمده‌اند؛ ضمن این توضیحات از دانش‌آموزان خواسته می‌شود، ابتدا سؤالات احتمالی و اساسی خود درباره تصویر بزرگ ابتدای فصل را در ذهنشان مرور کنند. آن‌گاه از آنان دعوت می‌شود، برای یافتن پاسخ سؤال‌هایی که به ذهنشان می‌رسد، مطالب فصل را مطالعه کنند. به نظر می‌رسد، هدف از این کار، پرورش و تقویت قدرت پرسشگری و تجزیه و تحلیل مسائل در ذهن دانش‌آموزان است.

پس از توضیح تصویر فصل، یک مقدمه کوتاه برای زمینه سازی ورود به مباحث فصل آمده است. محتوای این مقدمه، درباره مطالب و موضوعات مطرح شده در فصل و نکات مهمی است که آورده می شود. با خواندن مقدمه، دانش آموزان آمادگی اولیه را برای مطالعه فصل پیدا می کنند و با چارچوب کلی موضوعات مطرح شده در فصل آشنا می شوند. همچنین مقدمه، وظیفه برقراری پیوند میان فصل ها را عهده دار است.

پس از مقدمه، برای فهم بهتر مطالب فصل و درک موقعیت جغرافیایی موضوعات مطرح شده، یک نقشه آورده شده است. اندازه نقشه، نصف یک صفحه A4 است و مندرجات روی نقشه، شامل موارد کلی (قاره ها و اقیانوس ها) است. البته نقشه ها عنوان نیز دارند. از فضای موجود زیر نقشه (نصف صفحه A4)، برای ذکر دو موضوع تاریخ های مهم و مفاهیم اساسی استفاده شده است. ابتدا سال های مهم درس به ترتیب زمان آورده شده اند. آن گاه جلوی تاریخ ها، واقعه های مربوطه به صورت مختصر و کلی بیان شده اند.

در انتهای صفحه، مفاهیم کلیدی و مهم موجود در فصل، با قلم پررنگ سیاه نوشته شده اند که در متن درس نیز با قلم سیاه پررنگ مشخص شده اند. در پایان کتاب نیز این واژه ها، در بخشی با عنوان لغت نامه، به همراه توضیحات مفید و لازم آمده اند.

بخش تمرین

مطالب این بخش در چندین قسمت و به صورتی ارائه می شود که هم باعث فهم بهتر مطالب درسی توسط دانش آموزان می شود و هم در آن، برخی از موارد مرتبط با تاریخ نگاری طرح و تبیین می شود. در این جا پاره ای از مطالب و اطلاعات با استفاده از منابع تاریخی دست اول و دست دوم و تصویرهای متعدد و متنوع بیان می شوند. در پایان هر یک از قسمت های فرعی این بخش، سؤالاتی اساسی مطرح می شود که به دانش آموزان در فهم دقیق مطالب کمک می کند و به آن ها اجازه می دهد، خود به قضاوت بنشینند و عقیده شان را بگویند. این کار سبب می شود، دانش آموزان مسائل تاریخی را از زوایای متفاوت بررسی کنند.

فراهم ساختن فرصت و زمینه تفکر و اظهار نظر دانش آموزان پیرامون مباحث تاریخی و تمرین تجزیه و تحلیل رویدادهای تاریخی، بسیار ارزشمند و درخور توجه است. مطالب کتاب به گونه ای تنظیم، دسته بندی و ارائه شده اند که خود دانش آموزان می توانند، آن ها را مطالعه کنند و جوابگویی سوال ها و تمرین های خواسته شده باشند. از نکات بارز ساختاری این بخش آن است که برای پیاده شدن رویکرد دانش آموز محوری و فعال، بستر کاملاً مهیاست. در مقابل، امکان اجرای تدریس سنتی درس و معلم محوری وجود ندارد.

بخش توضیح

در این بخش، نویسندگان براساس یافته های جدید علمی، موضوعاتی را بررسی می کنند که در بخش قبل به آن پرداخته اند و بر آنند که زبان دانشمندان را ساده و قابل فهم سازند. همچنین درباره مسائلی که دانشمندان در مورد آن ها به توافق رسیده اند و یا هنوز اطلاع دقیقی از آن ها ندارند، صحبت می کنند. بین مطالب این بخش و بخش تمرین، ارتباط حساب شده و معناداری برقرار است. این پیوندها و همپوشی ها به گونه ای است که در نهایت به تبیین و تفهیم هرچه بهتر مطالب مورد نظر پرداخته می شود. این بخش نیز از چند قسمت فرعی تشکیل می شود. در این جا هم ابتدا پاره ای از مطالب و اطلاعات بیان می شود. آن گاه (در پایان هر قسمت) سؤالاتی مطرح می شود که دانش آموزان را وارد دایره تشریک مساعی می کند و به آن ها می فهماند که تاریخ پایان نیافته، بلکه روندی زنده است که انسان ها همواره در آن مشارکت دارند.

بخش فعالیت

در این بخش فعالیت های جالبی از قبیل خواندن متون قدیمی و زبان های قدیم، آشنایی با نحوه فعالیت پژوهشگران قدیمی، طراحی نقشه، ساختن وسایل و اشیای گذشته، دیدار از موزه ها و شهرهای تاریخی و... برای دانش آموزان در نظر گرفته شده است. این فعالیت ها با موضوع فصل های مورد نظر در ارتباط تنگاتنگ هستند.

لغت نامه، اعلام، منابع

در پایان کتاب، بخش لغت نامه قرار دارد که واژه ها و مفاهیم مهم موجود در کتاب، در آن قسمت توضیح داده شده اند. همچنین در پایان کتاب، علاوه بر اعلام، بخش معرفی منابع و مآخذ نیز وجود دارد.

تصویرها

در این کتاب ها برای فهم بهتر مطالب، از تعداد زیادی عکس و تصویر استفاده شده است. این تصویرها در ارتباط مستقیم با موضوع هستند و سبب می شوند که دانش آموزان مطالب را راحت تر و کامل تر درک کنند و به خاطر بسپارند. تمام عکس ها با زیرنویس های گویا و کامل آمده اند و در پاره ای از زیرنویس تصویرها، نوعی فعالیت هم پیش بینی شده است.

شیوه نگارش

در نگارش این کتاب ها نویسندگان کوشیده اند، مطالب را به شیوه دوستانه و صمیمانه تدوین کنند. در این راستا، مؤلفان در آغاز تبیین موضوع های مورد نظر، به طرح یک پرسش درباره زندگی

عادی و روزمره دانش‌آموزان پرداخته‌اند. به این ترتیب، یکباره و به شکل خشک و رسمی وارد موضوع درس نشده‌اند، بلکه با دانش‌آموزان ارتباط برقرار کرده و بعد از ایجاد یک زمینه مناسب، به تدریج وارد موضوع اصلی شده‌اند. یکی از روش‌های به کار رفته برای ایجاد جذابیت درس‌ها آن است که مؤلفان بعضی از درس‌ها را با ذکر داستان‌ها و افسانه‌های معروف (مانند داستان‌های انجیل و افسانه‌های موجود در کتاب‌های قدیمی) شروع کرده‌اند.

در ارائه مطالب و نوشتن متن هم تلاش شده است که با در نظر گرفتن توان ذهنی و علاقه‌های مخاطبان، از جمله‌های ساده و روان استفاده شود. دست‌اندرکاران این کتاب‌ها تلاش داشته‌اند که عنوان درس‌ها تا حد امکان کوتاه و جذاب باشند، به گونه‌ای که در برخی موارد نمی‌توان از روی عنوان به موضوع پی برد. عنوان نوعی حس کنجکاوی را در دانش‌آموزان برمی‌انگیزد و آنان را برای دانستن مطالب زیر آن، تشویق و هدایت می‌کند. احتمال دارد در این مورد زبان آلمانی به دلیل داشتن ویژگی‌های خاص در ساختن کلمات ترکیبی، موفق‌تر از زبان فارسی عمل کند، چرا که در زبان آلمانی با دو کلمه می‌توان معنای جمله‌ای را به‌طور کامل رساند. این امر در زبان فارسی کم‌تر امکانپذیر است.

حجم کلی کتاب و هر درس

ظاهراً سعی شده است که بین توان مخاطبان و حجم کتاب‌ها ارتباط برقرار شود. به همین خاطر، حجم کتاب اول (۲۴۱ صفحه، کتاب دوم ۲۴۹، کتاب سوم ۲۷۴ و کتاب چهارم ۳۰۹ صفحه) است. تعداد صفحه‌های هر درس در چهار کتاب درسی بین ۱۴ تا ۲۵ صفحه متغیر است. بخش قابل توجهی از حجم درس‌ها، به تصویرهای متعدد و جذاب مرتبط با مطالب نوشتاری، نمودارها، نقشه‌ها و نیز توضیحات پیرامون آن‌ها مربوط است.

محتوا و موضوع کتاب‌ها

در مجموع تلاش شده است، یک دوره از تاریخ جهان، با تکیه بر تاریخ و تمدن اروپا ارائه شود. نکته قابل توجه، تأکید بر مباحث اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و مذهبی در کنار مباحث سیاسی است. در کتاب اول بعد از بیان اجتماعی مباحث تاریخ‌نگاری، زندگی انسان‌های نخستین و تمدن مصر باستان، مفضلاً به تاریخ و تمدن یونان و روم در دوره باستان پرداخته شده است. آن‌گاه در انتها به تاریخ و تمدن چین باستان توجه شده است. در کتاب دوم، تاریخ و تمدن اروپا در قرون وسطا و رنسانس محور بحث است. با این حال در فصل پایانی کتاب، به تاریخ و تمدن ژاپن توجه شده است. محور کتاب سوم، تاریخ و تمدن قرون جدید و معاصر اروپا، با تأکید بر تاریخ آلمان است؛ با این حال در فصل آخر، تاریخ ژاپن قرن ۱۹ و ۲۰ هم طرح شده

است. محور کتاب چهارم، تاریخ و تمدن قرن بیستم اروپا، با تأکید بر تاریخ آلمان است. البته به تاریخ آمریکا و چین در این مقطع هم توجه شده است. مطالعه فهرست مطالب کتاب‌ها که به پیوست است، به فهم کمیت و کیفیت محتوای تاریخ دوره دبیرستان آلمان کمک می‌کند.

نوع نگاه به تاریخ

در ارائه مطالب سعی کرده‌اند از قضاوت مستقیم درباره مسائل تاریخی پرهیز و قضاوت درباره موضوعات و مسائل به خواننده واگذار شود. از دیگر نکات بارز در این زمینه، بیان رویدادها و عملکردهای بحث‌انگیز و حساس شخصیت‌های تاریخ معاصر آلمان و دادن فرصت نقد و بررسی به آن‌هاست. رویه آن است که در هر قسمت، ابتدا موضوعات تاریخی توضیح داده می‌شوند و سپس در پایان سؤالاتی مطرح می‌شود. کوشیده شده است، از طریق این پرسش‌ها، دانش‌آموزان به تفکر و تشریح مساعی پیرامون مطالب تاریخی وادار شوند. ترویج روحیه نقادی و تجزیه و تحلیل مسائل تاریخی، در کنار علت‌یابی حوادث و استناد به مدارک و شواهد معتبر نیز مورد توجه است.

کتاب‌های کمک‌درسی

در کتاب‌های کمک‌آموزشی، هم اطلاعات و مطالبی اضافی پیرامون موضوعات مرتبط با درس‌های کتاب‌های اصلی وجود دارد و هم تمرینات متعددی برای تعمیق و تثبیت یادگیری لحاظ شده است. کتاب‌های کمک‌درسی، با توجه به ساختار کلی فصل‌ها و درس‌های کتاب‌های اصلی تنظیم و به کمک تصویر، نقشه، جدول و نمودار، زیبا و غنی شده‌اند. این کتاب‌ها به وسیله گروهی از متخصصان تهیه و با کیفیت عالی چاپ شده‌اند.

کیفیت چاپ

کیفیت خوب و زیبایی ظاهر کتاب‌های درسی، در جذب دانش‌آموزان به مطالعه نقش دارد. کتاب‌های مورد نظر از کیفیت بسیار بالایی برخوردارند. جلد سخت و محکم، ورقه‌های گلاسه و با کیفیت عالی و رنگ‌آمیزی زیبا و شفاف در اندازه‌ای بین رقی و خشتی، از جمله ویژگی‌های ظاهری کتاب هستند.

مؤلفان

مؤلفان کتاب اول ۸ نفر، کتاب دوم ۱۱ نفر، کتاب سوم ۱۲ نفر، و کتاب چهارم ۱۲ نفر هستند. این افراد مدارک و سمت‌های متفاوتی دارند (مانند پروفیسور، دکتر، دکتر و مشاور عالی امور تحصیل، دکتر و مشاور عالی دانشگاه، فوق‌لیسانس هنر، دکتر و مشاور امور تحصیلی). کتاب‌های کمک‌درسی نیز ۶ مؤلف دارند که هر کدام مسؤولیت تألیف یک قسمت را به عهده داشته‌اند.

فهرست مطالب کتاب اول دبیرستان کشور آلمان

عنوان کتاب: ما هستیم که تاریخ را می‌سازیم

شماره درس	عنوان درس	نمونه	توضیح	موضوع فعالیت
۱	مقدمه‌ای بر تاریخ: حوادث تاریخی و آگاهی از وقایع در گذر زمان	۱. دیوید و جنگ هولناک ۲. سفر به یک دوره ناشناس: در جست‌وجوی اثری از شهر و آبادی ۳. خاطرات، راز و رمز صلح و آشتی هستند.	۱. دوران پر رمز و راز ۲. ادوار تاریخی ۳. تقسیم‌بندی زمانی تاریخ	یک نقشه می‌کشیم: آثار تاریخی اطراف ما
۲	انسان‌ها در دوره‌های گوناگون تاریخ: شکارچیان، جمع‌آوری‌کنندگان ریشه گیاهان، کشاورزان، دامداران	۱. مزایا و خطرات آتش ۲. سردان و زنان در دوران ماقبل تاریخ و دوره‌های تاریخی ۳. انسان‌ها یکجانشین می‌شوند (سکنا می‌گزینند).	۱. زندگی انسان‌های اولیه، زندگی روزمره ۲. اعتقادات انسان‌های اولیه ۳. هنر انسان‌های اولیه	یک سنگ قلاب و یک نیزه عصر حجر بسازیم
۳	مصر باستان؛ یک تمدن بزرگ و قدیمی	۱. مرزین حاصلخیز مصر ۲. خلاقیت‌های فراوان، تولیدات صنعتگران ۳. مسافرت به کشورهای همجوار	۱. مصرشناسی: علم مصرشناسی و منابع آن ۲. آثاری درباره اعتقاد مصریان به زندگی دنیوی و اخروی ۳. پیدایش حکومت‌های مصری	هنر بر حسب میزان و قاعده: مصریان باستان دنیا را چگونه تجسم می‌کردند؟
۴	یک تمدن قدیمی و همسایگان آن: مصریان و همسایگان آن‌ها	۱. خانه‌های مصریان باستان ۲. تصویرهای خانوادگی از مصریان باستان ۳. برخورد و رویارویی با غریبه‌ها	۱. جنگ و صلح ۲. روابط خانوادگی در مصر باستان ۳. مصریان باستان پیشگامان علم امروز	کاوشی در آثار، ضبط و ثبت آثار

فهرست مطالب کتاب اول دبیرستان کشور آلمان

عنوان کتاب: ما هستیم که تاریخ را می‌سازیم

شماره درس	عنوان درس	نمونه	توضیح	موضوع فعالیت
۵	پیدایش یونان باستان: وحدت در عین کثرت	۱. المپیا، تجلیل از خدایان ۲. خانواده و زندگی خانوادگی در یونان ۳. جست‌وجو برای یک سرزمین جدید، مستعمرات دریای مدیترانه	۱. آثاری از گذشته یونان ۲. عهد باستانی، شاخص یونان باستان ۳. افسانه‌ها و دنیای خدایان	منابع ادبی چه چیزهایی را می‌توانند برای ما روشن کنند؟
۶	شهرهای یونانی: آتن و اسپارت در قرن چهارم و پنجم قبل از میلاد	۱. دموکراسی در آتن ۲. زنان در آتن باستان: هم‌ارزش ولی بدون داشتن حقوق مساوی با مردان ۳. تاثیر باستان در آتن	۱. تحول و تکامل دموکراسی آتن ۲. اسپارتا، یک شهر کاملاً متفاوت	درباره جمعیت‌های باستانی تحقیق می‌کنیم.
۷	مشرق‌زمین یونانی می‌شود: اسکندر تمدن جدیدی تأسیس می‌کند.	۱. اسکندر بزرگ، دلایل و هدف‌های اسکندر ۲. شهر هلنیستی ای خانوم	۱. پیدایش امپراتوری دیادوخن (جانشین اسکندر بزرگ) ۲. حکمرانان هلنیستی ۳. شهر دولت‌های دوره هلنیسم	هنگام کار مثل یک کارگاه تاریخی عمل کنیم! دانشمندان چگونه از ضمت منابع تاریخی مطلع می‌شوند؟
۸	تأثیرات دنباله‌دار تاریخی: اهمیت و نقش فرهنگ رومی در زندگی ما	۱. نخستین رویارویی با روم ۲. رومی‌ها که بودند؟ ۳. جامعه رومی	۱. روم آشنا و صمیمی ۲. اشتراکات رومی‌ها با عصر حاضر	یک بازی به شیوه زندگی رومی
۹	جنگ و توسعه قلمرو: رومی‌ها جهان را تسخیر می‌کنند.	۱. نفوذ رومی‌ها در ایتالیا ۲. نابودی روم به دست فرانسوی‌ها ۳. آیا جنگ‌های کارتاژها، جنگ جهانی اول بود؟	۱. گسترش و دگرگونی روم ۲. تلاش‌های اصلاح‌طلبانه و اصلاحات و تغییرات نیروی زمینی توسط مارکوس	۱. یک سکه رومی ضرب شد: پوروکو

فهرست مطالب کتاب اول دبیرستان کشور آلمان

عنوان کتاب: ما هستیم که تاریخ را می‌سازیم

شماره درس	عنوان درس	تمرین	توضیح	موضوع فعالیت
۱۰	زندگی روزمره در یک شهر دولت قدیم: شهر رم در زمان قیصر	۱. ساختمان‌سازی در خدمت سیاست ۲. سیستم آبرسانی پایتخت ۳. برده‌داری در شهر رم	۱. رومی‌ها و شهرهای آنان ۲. یک اجتماع دین‌شوخ دگرگونی کامل	عادت‌های غذایی رومی‌ها
۱۱	ایالات روم: ساختار یک امپراتوری جهانی	۱. داد و ستد و رفت و آمد ۲. بحران قرن سوم و تلاش دیوکلسین ۳. ژرمن‌های روم: مدنیت و معماری رومی	۱. ارتش (نیروی زمینی) و اهمیت آن برای شهرسازی و اقتصاد ۲. اداره کردن ایالات، شهرها و بخش‌ها ۳. سقوط امپراتوری پایتخت	پژوهش تاریخی، تحقیق درباره سپاهیان رومی
۱۲	چین در عهد باستان	۱. کنفوسیوس؛ فیلسوفی که یک امپراتوری بزرگ را تحت تأثیر قرار داد. ۲. سلسله کین و پادشاهی آن‌ها ۳. ابریشم، ماده‌ای اسرارآمیز	۱. چین از دوران قبل از تاریخ تا پایان سلسله هان ۲. زندگی عادی و جشن‌های چین باستان ۳. چین مهد دانشمندان و مخترعان	دنیایی از علائم و نشانه‌ها، چینی‌ها و خط آن‌ها
	لغت‌نامه اعلام منابع			

فهرست مطالب کتاب دوم دبیرستان کشور آلمان

عنوان کتاب: ما هستیم که تاریخ را می‌سازیم

شماره درس	عنوان درس	تمرین	توضیح	موضوع فعالیت
۱	فراگیر شدن مسیحیت در قرون وسطا: اروپا با علامت صلیب	۱. مسیحیت و قدرت دولت ۲. نگاهی به دنیا ۳. کلیساهای جامع، سمبل قرون وسطا	۱. تأثیر و نفوذ دین در همه حوزه‌های زندگی در قرون وسطا	تزیین شیشه پنجره از روی یک نمونه
۲	قدرت و حکومت اصلی در قرون وسطا	۱. معاش انسان‌ها ۲. کشاورزان چگونه زندگی می‌کردند؟ ۳. قدرت اصلی در قرون وسطا	۱. کشاورزان و حکومت مرکزی در تغییر و تحول ۲. روستاها و بازارهای روستایی ۳. تحول در حکومت مرکزی ۴. بحران‌های اواخر قرون وسطا	یک خانه قرون وسطایی را بازسازی کنیم.
۳	زندگی اشرافی و ملوک‌الطوایفی (نئودالیته)، آرمان و واقعیت	۱. آولن هلید، مادر امپراتوری ۲. جنگ و سیاست بر تابلوی فرش بای آکس ۳. لورنا از اشنین هم، بانوی دژ ۴. زندگی اشرافی در قرون وسطا	۱. ساختار ملوک‌الطوایفی، تمهیدات ارباب رهبانی و منافع شخصی ۲. آموزش‌ها و عواین سه گانه مسیح ۳. از ملوک‌الطوایفی تا نئودالیته	فرش بای آکس، سوزندوزی زنان
۴	شهر و زندگی شهری، زندگی شهری نیز با مشکلاتی همراه بود.	۱. پیدایش شهرها ۲. حکمران شهر چه کسی بود؟ ۳. زندگی زنان در شهرها	۱. شکل‌های پیدایش شهرها ۲. جامعه شهری ۳. تجارت، عامل توسعه جهان	یکی از بازارهای روز قرون وسطایی را تجربه می‌کنیم.
۵	زندگی در صومعه به مفهوم دست کشیدن از زندگی دنیوی	۱. اشاعه مسیحیت و فرهنگ تفکر ۲. گسترش نیرزمین‌ها و ساخت کلیساها ۳. زندگی روزمره در صومعه	۱. آغاز موجودیت صومعه‌ها ۲. صومعه و سیاست ۳. تأثیر راهبه‌ها (زنان صومعه)	آموختن مطالب از کتاب‌های ملل دیگر (کتاب‌های بیگانه)

فهرست مطالب کتاب دوم دبیرستان کشور آلمان

عنوان کتاب : ما هستیم که تاریخ را می‌سازیم

شماره درس	عنوان درس	تمرین	توضیح	موضوع فعالیت
۶	نزاع شدید بین پاپ و امپراتور : چه کسی حق دارد استغفارها را برکنار کند؟	۱. اصلاحات کلیسا ۲. تسلط روحی و روانی فراگیر کلیسا ۳. نزاع شدید بین پاپ و امپراتور	۱. رابطه دولت و کلیسا تا قرن پانزدهم و اطراف آن به پاپ)	بدهت گذاری کنستانتین (هدیه بخشی از روم و اطراف آن به پاپ)
۷	دنیای متشکل از سه حلقه یهودیان، مسلمانان و مسیحیان در قرون وسطا	۱. نخستین جنگ های صلیبی ۲. یهود، یک دین دیگر ۳. مسلمانان و مسیحیان در سرزمین مقدس	۱. یهودیان، مسلمانان و مسیحیان تا پایان قرون وسطا ۲. مقابله پیروزمندانه اسلام	۱. تاریخ از منظرهای متفاوت: ردیابی یهودیت سال ۱۰۹۶ کنار رود راین
۸	دوره رنسانس و اومانیسم (انسان گرایی)، پایه های اساسی برای یک نگرش جدید درباره دنیا و انسان	۱. لئوناردو و کشف انسان ها ۲. تجارت و تحول در شهر ونديگ (vendig) ۳. کارهای جنینی در زندگی روزمره	۱. رنسانس در اروپا ۲. شهر دولت های ایتالیایی، اولین شهر دولت های دوره رنسانس ۳. گسترش رنسانس ۴. رنسانس و انسان گرایی ۵. اختراع صنعت چاپ کتاب	سیک معماری گتیک و رنسانس
۹	جنگ های کشاورزان و جنبش های مذهبی: اشتیاق به تغییر و تحول	۱. جنگ های کشاورزان ۲. تعقیب جادوگران ۳. جنگ های سی ساله	۱. جنبش های مذهبی و شکاف های عقیدتی ۲. تقاضای ترمیم و نو سازی ۳. لوتر و عقایدش ۴. اصلاحات و جنبش های مذهبی در اروپا	مورخان و شواهد آنان

فهرست مطالب کتاب دوم دبیرستان کشور آلمان

عنوان کتاب : ما هستیم که تاریخ را می‌سازیم

شماره درس	عنوان درس	تمرین	توضیح	موضوع فعالیت
۱۰	افکار جدید، دنیای جدید: اروپا زدگی زمین	۱. کلمبو به سرزمین جدیدی دست می‌یابد ۲. سرخ پوستان آمریکایی پیش از رسیدن کلمبو ۳. برده داری و تجارت سه گانه	۱. سال ۱۹۹۲ و موضوع کشف و تسخیر مناطق ناشناخته ۲. کشف سرزمین های ناشناخته و مهاجرت اروپاییان ۳. دیدگاه آمریکایی و اروپایی ۴. دنیای قدیم، آرتک ها، سرخ پوستان مکزیک ۵. مستعمره سازی دنیای جدید ۶. تأثیرات کشف مساطق جدید و مستعمره سازی بر اروپا	تاریخ در قالب کاریکاتور
۱۱	کار و زندگی روزمره در گذر تاریخ	۱. کار و روابط اجتماعی در عهد عتیق ۲. از بیگاری تا کار صادقانه ۳. صنعتی کردن کار	۱. کار و طبیعت، از آزادی به سوی تسلط و قدرت ۲. طبیعت به عنوان یک نفرین و کار به عنوان نشانه آزاده خداوندی ۳. صنعتی شدن، راه رسیدن به خدمات اجتماعی	آیا کارهای مربوط به خانه داری کم بوده؟ صنعتی درباره کارهای خانه
۱۲	ژاپن در دوره فئودالیته	۱. سامورایی ها ۲. زنان در جوامع فئودالیته ۳. برخورد دو فرهنگ	۱. عصر یاماتو، عصر هایان ۲. دوره کاماکورا ۳. دوره موروماتی ۴. دوره ادو	یک مراسم جای برگزار می کنیم

فهرست مطالب کتاب سوم دبیرستان کشور آلمان

عنوان کتاب : ما هستیم که تاریخ را می سازیم

شماره درس	عنوان درس	تمرین	توضیح	موضوع فعالیت
۱	پیدایش سن و آتین های اروپایی در عهد باستان ، قرون وسطا و آغاز عصر جدید	۱. تصویر اروپا در عهد باستان ۲. اروپا یعنی همه دنیا ۳. کمربندی اقتصادی در وزای مرزها	۱. مفهوم واژه «اروپا» ۲. گوناگونی و اتحاد	ترکیب علائم و آرم های گوناگون
۲	اروپا در راه اتحاد	۱. عامل وحدت مردم اروپا چه بود ۲. توازن و صلح ، ایده هایی برای اروپا ۳. خیال پردازی هایی برای اروپا	۱. سنگ بناهایی برای اروپا	اروپا بستر حوادث تاریخی
۳	پایه های دولت مدرن در دوره آبنسولوتیسم : دول قدرتمند در اروپا	۱. آبنسولوتیسم در واقعیت ۲. لودویک چهاردهم ، تصویر یک پادشاه ۳. جنگ هفت ساله و قربانیان آن	۱. پادشاهی های جدید ۲. دولت ها ، ارتش ها ، جنگ ها ۳. نظام دولی اروپایی	کار یا نقشه : لهستان ۱۹۹۰ - ۱۵۵۰
۴	نبردی بر سر مشارکت و آزادی : انقلاب فرانسه	۱. فرانسویان حرف هایی برای گفتن دارند ۲. صدور انقلاب از راه جنگ میسر است ؟ ۳. تساری حقوق فقط بر سر چوبه دار ، ملکه و زنان انقلابی	۱. انقلاب فرانسه ۲. سه انقلاب ۳. نابینان انقلاب را محارمه می دهد	کاریکاتورها را تفسیر کنیم
۵	تأثیر انقلاب فرانسه در آلمان : اصلاح ، نوسازی و واکنش	۱. کشاورزان آلمان از ایده انقلاب فرانسه سود بردند ۲. آلمانی ها و انقلاب فرانسه ۳. آزادی یهودیان در وستفالن	۱. بازسازی و ترمیم انقلابی رایش آلمان ۲. حکومت پروس ۳. واکنش و تجدید سازمان	مذهای انقلابی

فهرست مطالب کتاب سوم دبیرستان کشور آلمان

عنوان کتاب : ما هستیم که تاریخ را می سازیم

شماره درس	عنوان درس	تمرین	توضیح	موضوع فعالیت
۶	پیدایش نظام اقتصاد سرمایه داری : انگلستان	۱. کشاورزی و رشد جمعیت ۲. صنعت نساجی انگلستان ۳. شیوه های جدید اقتصادی	۱. آزادی ها و حقوق شخصی ۲. شورش و طغیان علیه حکومت ۳. زندگی شهری	دستورالعمل بازی «زندگی در قرن هجدهم»
۷	خوش بینی افراطی و نابودی محیط زیست : تکنیک چهره جهان را تغییر می دهد.	۱. کاغذ ، یک ماده جانوری ۲. نیروی بخار ، موتور صنعتی شدن ۳. انرژی مدرن برای عصر جدید	۱. شکاف بزرگ عصر صنعت ۲. پیشرفت و بهای آن : با نیروی بخار به پیش	از یک موزه صنعتی دیدن کنیم
۸	زندگی کارگری ، نهضت های کارگری ، سیاست های اجتماعی : صنعتی شدن در آلمان	۱. کار راجت و حقوق خوب در کارخانه ها ۲. وحدت ، قدرت می آورد ۳. مؤسسات رفاهی کارگران	۱. تأثیرات و پیامدهای صنعتی شدن ۲. نتایج نهضت های کارگری ۳. سیاست های اجتماعی دولت	ساختن پلاکاردهای اول ماه می
۹	ایجاد و تحول یک منطقه صنعتی : منطقه روز (Ruhr)	۱. ابتدا فقط یک خارستان بود ۲. تکامل و تحول تشکیلات عظیم صنعتی ۳. تغییرشکل سرزمین ها و مشکلات محیط زیست	۱. گذر از زندگی کشاورزی به زندگی صنعتی ۲. سهم زنان ۳. اتباع خارجی	آلودگی هوا
۱۰	حرکت های دموکراتیک مردمی و آشوب ها و نشیخ های ملی : آلمان ۱۸۲۰ - ۷۰	۱. ساختمان کلیسای جامع ، سمبل رایش ۲. میان استقامت و انقلاب ۳. ادبیات جنبه سیاسی به خود می گیرد	۱. معضل آلمان در قرن نوزده ۲. زنده شدن دوباره جنبش های ملی (ناسیونالیستی)	آثار و تندیس های ملی
۱۱	امپراتوری رایش آلمان ۱۹۱۴ - ۱۸۷۱ ، ملتی که شاید دیر به مقصد رسید.	۱. زندگی در دوره رایش ۲. روابط قدرت در دوره رایش	۱. امپراتوری رایش آلمان ۲. پیدایش یهودستیزی	بیسازگرم سیاستمداری در پیشگاه قانون

فهرست مطالب کتاب سوم دبیرستان کشور آلمان

عنوان: ما هستیم که تاریخ را می‌سازیم

شماره درس	عنوان درس	تمرین	توضیح	موضوع فعالیت
۱۲	ناسیونالیسم، امپریالیسم و جنگ جهانی اول؛ حلقه‌هایی گرداگرد حکومت و قدرت جهانی	۱. امپریالیسم، عامل گسترش نفوذ و قدرت ۲. زندگی در یک مستعمره ۳. بحران‌های بین‌المللی. به عنوان مثال مراکش ۴. اروپای گرفتار در حوادث و	۳. مجلات و روزنامه‌ها در امپراتوری رایش ۴. جنبش‌های زنان ۵. نقش آلمان در جهان ۱. اروپا دنیا را می‌گیرد ۲. امپراتوری جهانی برپایه‌ای کبیر ۳. اروپا روی شبکه باروت ۴. به سوی حوادث. شروع جنگ جهانی اول	نگرش‌های جدید، آگاهی‌های جدید
	عنوان: ناسیونالیسم و دموکراسی. ژاپن در قرن نوزدهم و			

فهرست مطالب کتاب چهارم دبیرستان کشور آلمان

عنوان کتاب: ما هستیم که تاریخ را می‌سازیم

شماره درس	عنوان درس	تمرین	توضیح	موضوع فعالیت
۱	امپراتوری روسیه و اتحاد جماهیر شوروی ۱۹۹۲ - ۱۹۱۷: آزمایش بزرگ	۱. انقلاب اکتبر: «صورت از سوانح یا یک بن‌بست» ۲. سرخ‌ها بالای صنعتی شدن ۳. تربیت کارگران و تغییر تفکرات آنان در قالب سوسیالیسم	۱. امپراتوری روسیه و انقلاب ۱۹۱۷ ۲. استالین: اتحاد جماهیر شوروی را تجدید کرد؟ سازمان می‌کند ۳. گوریباچف و خط پایان اتحاد جماهیر شوروی	چگونه می‌توان به کمک تصویر تاریخ را جعل کرد؟
۲	دموکراسی آمریکایی قرن بیستم: رویای آزادی و سیاست فدرتمداری	۱. سرزمین امکانات نامحدود ۲. جنبش‌های حقوق شهروندی: «من رویای دارم» ۳. فرهنگ‌های متضاد و نظاهرات جوانان	۱. ورود به دنیای سیاست ۲. قدرت و مخاطرات: روسای جمهور برای نمونه جان اف. کندی ۳. قدرت جهانی ایالات متحده پس از پایان اختلافات شرق و غرب	آموزش کار با دیالوگ
۳	آلمان: ۱۹۳۰ - ۱۹۱۴: جنگ، انقلاب و جمهوری	۱. جنگ جهانی اول، سایه‌ای سیاه و طولانی روی ویمار (weimar) ۲. انجمن‌های کارگری و سربازی، بکه راه‌حل دموکراتیک؟ هامبورگ در انقلاب ۱۹/۱۸ ۳. زنان و مردان جدید، مبارزه بر سر مدل‌نویز شدن نقش‌های افراد	۱. آلمان در جنگ جهانی اول ۲. تحول اساسی آلمان: از امپراتوری رایش تا دموکراسی پارلمانی ۳. آلمان در بحران، سال‌های ۲۴ - ۱۹۱۹ ۴. صحنه آلمان: سال‌های طلایی قرن بیستم ۳۰ - ۱۹۲۴	آگاهی از تکنیک مونتاژ هنکس
۴	فریب، گمراهی و زور: تأسیس و تأمین امنیت دیکتاتوری ناسیونال سوسیالیسم (نازیسم)	۱. «ما پیشوای خود را دیده‌ایم» ۲. پیوند میان عظمت قدیم و قدرت جدید ۳. در جایی که کتاب‌ها را می‌سوزانند، نور آخر انسان‌ها و افکار آن‌ها را نیز خواهند سوزاند.	۱. چیزی حدود وسط دموکراسی و دیکتاتوری، چگونه می‌توان بحران را برطرف کرد. ۲. تأسیس دیکتاتوری ۳. «تو هم از پیشوا اطاعت می‌کنی»، نازیسم در آلمان، یک حکومت دیکتاتوری و استبدادی	نازیسم در قالب کنیکه

فهرست مطالب کتاب چهارم دبیرستان کشور آلمان

عنوان کتاب: ما هستیم که تاریخ را می‌سازیم

شماره درس	عنوان درس	تمرین	توضیح	موضوع فعالیت
۵	زندگی مردم در دوره دیکتاتوری نازیسم: مردم جامعه آلمان نازی و دیگران	۱. علیه شهروندی، دموکراسی و اصول عقلانی: جوانان در دوره نازیسم ۲. مقاومت مردم علیه نازی ها: من به همسرم و به احترام وفادار می‌مانم. ۳. وضع قوانین خاص برای یهودیان آلمان: گورتیک شهروند آلمانی نیست.	۱. ابزاری کردن فرهنگ و نابودی آن ۲. آینده از آن کس است که جوان‌ها را دارد. - پشتویم ۳. کلیساها: گاهی موافق و گاهی مقاوم ۴. زندانیان جنگی و اسیران غیرنظامی: قریایان فراموش شده جنگ	تاریخ شفاهی: از زبان شاهدان جنگ
۶	تدارک برای جنگ و جنگ جهانی دوم: جنگی که فقط مربوط به آلمان نبود	۱. سیاست اقتصادی نازیسم: تدارک کار برای جنگ ۲. جنگی که فقط جنگ هیتلر نبود: سرآژان ۳. مجرمین متخلف هیتلر: «گروه رز سفید»	۱. جاده مستقیم به جنگ جهانی دوم ۲. اروپا بر لبه پرتگاه: جنگ جهانی دوم ۳. هولوکاست: قتل‌عام و کشتار یهودیان اروپایی به دست نازی‌ها	جمع‌آوری اطلاعات تاریخی از اینترنت
۷	جنگ سرد میان ابرقدرت‌ها: تقسیم جهان به دو پیکر برده آهنی	۱. طرح مارشال ۲. جنگ سرد: جنگی با تبلیغات سیاسی شدید علیه طرف مقابل ۳. سپاه‌های سپاه برهمنروشیما، زندگی با سلاح‌های اتمی	۱. جنگ سرد میان ابرقدرت‌ها ۲. جنگ سرد و مقابله تسلیحاتی ۳. تشنج‌زدایی در جنگ سرد	کار با منابع
۸	پیدایش جهان سوم: آفریقا، قاره فراموش شده	۱. آفریقا، یک نزدیکی تاریخی ۲. امپراتوری‌های گذشته آفریقای: اتیوپی، غنا، مالی و... ۳. استقلال: مستعمرات آفریقای	۱. نوشتن تاریخ آفریقا با مشکلات و سختی فراوان ۲. هژمونی‌های گذشته آفریقا ۳. آفریقا مستقل می‌شود.	چگونه می‌توانیم خود را به انجام کاری متعهد کنیم؟

فهرست مطالب کتاب چهارم دبیرستان کشور آلمان

عنوان کتاب: ما هستیم که تاریخ را می‌سازیم

شماره درس	عنوان درس	تمرین	توضیح	موضوع فعالیت
۹	جمهوری فدرال آلمان: دولت موقت و گذار، پیش به سوی یک تاریخ موفقی	۱. از یک دولت موقت تا پایداری: تاریخ جمهوری فدرال آلمان ۲. و اکنون جامعه اقتصادی ۳. تساوی حقوق زن و مرد، آزادی، برابری ۴. چیزی برتر از یک فرمان جهانی فورتیال	۱. جمهوری فدرال آلمان: یک تاریخ ۲. بین ۰ و ۱۰: ژیمارنت	کسب اطلاع درباره تاریخ جمهوری فدرال
۱۰	جمهوری دموکراتیک آلمان: ادعای ملی، واقعیت، نابودی	۱. اردوگاه مرکزی جنگل آلس، تبعیدی از جمهوری دموکراتیک آلمان ۲. کارخانه‌های مانی و مراکز تجاری: فعالیت زیاد و مراقبت نصفه و نیمه ۳. شیوه زندگی و طرز فکر و احساس مردم	۱. جمهوری دموکراتیک آلمان، از آغاز تا پایان ۲. تصویری از جمهوری دموکراتیک آلمان و نظام سیاسی آن ۳. سال‌های دهه ۸۰: «کسی که دیر می‌رسد، زندگی مجازاتش می‌کند»	نهم نوامبر در تاریخ آلمان
۱۱	دوران ریخت، سال‌های ۸۹ و ۹۰: پایان یک قرن	۱. پیشگام یک تحول: سولیدارنوسک در لهستان (اولین جنبش دموکراتیک مردمی در لهستان و سلوک شرق برای حمایت از حقوق کارگران) ۲. گورباچف و پایان نزاع‌های شرق و غرب اروپای جدید: آلمان و واقعیت	۱. پایان جنگ سرد و نظم نوین اروپا ۲. چرنوبیل، چیزی پیش از یک فاجعه و نخست‌ناک راکتوری	تفسیر کاریکاتورها
۱۲	چین در قرون ۱۹ و ۲۰: یک جهش بزرگ به پیش	۱. جنگ تریاک و پیامدهای آن ۲. «مانوایسم»: ایدئولوژی جمهوری خلق چین ۳. زمان چین: میان سنت و پیشرفت	۱. چین و قدرت‌های بزرگ ۲. انقلاب چین ۳. جمهوری خلق چین	تصویرهای حقیقی «واقعیت» چگونه اند؟ تجزیه و تحلیل عکس‌های تبلیغاتی - سیاسی چین

فهرست مطالب کتاب چهارم دبیرستان کشور آلمان

عنوان کتاب: ما هستیم که تاریخ را می‌سازیم

شماره درس	عنوان درس	تمرین	توضیح	موضوع فعالیت
۱۳	سلاح‌های جنگی هرگز تجربه جنگ و تجربه امنیت صلح در تاریخ	۱. آیا جنگ‌هایی متضمانه و مطابق قوانین نیز وجود دارند؟ ۲. چرا جنگ کار مردمانست؟	۱. چگونه می‌توان به صلح دست یافت و آن را بنیادین و تضمین کرد؟	لغت‌نامه اعلام منابع

زیر نویس

1. Diesterwege

